Жинақтаушы зейнетақы жүйесінің ағымдағы жағдайы
(2006 жылғы 1 қазандағы)

2006 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша республикада 14 жинақтаушы зейнетақы қоры (бұдан әрі – қорлар) өз қызметін жүзеге асырды, олардың республика аймақтарында 77 филиалы мен 77 өкілдігі бар. Алматы қаласында 11 қор және Қарағанды қаласында 1 қор («Валют-Транзит Фонд» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ), Жезқазған қаласында 1 қор («Қазақмыс жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ, корпоративті) және Ақтөбе қаласында 1 қор («МұнайГаз-Дем» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ) бар.

Заңды тұлғаларға 2006 жылғы қыркүйек айында зейнетақы жарналарын тарту бойынша және зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру бойынша қызметке лицензия берілмеді.

12 заңды тұлғаның қорлардың зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруға лицензиялары болды, оның ішінде 5 қор зейнетақы активтерін дербес басқару лицензиясына ие: «МЖЗҚ» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ, «Қазақстан Халық Банкінің жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ, «БТА Қазақстан жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ, «Капитал» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ және «Қазақмыс жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ.

Есепті күнде 10 екінші деңгейдегі банк кастодиандық қызметті жүзеге асыруда. Сонымен бірге, 6 екінші деңгейдегі банк ЖЗҚ-на кастодиандық қызмет көрсетеді: «HSBC Банк Қазақстан» АҚ еншілес банкі, «ЦентрКредит Банкі» АҚ, «Қазақстан Халық Жинақ Банкі» АҚ, «ТЕМІРБАНК» АҚ, «Еуразия Банкі» АҚ, «АТФ Банкі» АҚ.

Қорлардың салымшылары (алушылары)

Міндетті зейнетақы жарналарын аударатын салымшылардың (алушылардың) дербес зейнетақы шоттарының (бұдан әрі - шот) саны қыркүйек айында 106 072 (1,29%-ға) ұлғайып, ағымдағы жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша 8 315 725 болды. Ағымдағы жылдың қаңтар-қыркүйек айларында салымшылардың (алушылардың) дербес міндетті зейнетақы шоттарының саны 702 356 немесе 9,23%-ға өсті.

Міндетті зейнетақы жарналары бойынша салымшылардың (алушылардың) ең көп саны 5 қорларда болды: «МЖЗҚ» – 28,37%, «Қазақстан Халық Банкі» – 19,57%, «ҰларҮміт» – 15,21%, «Валют-Транзит Қор» - 8,86% және «БТА Қазақстан» – 8,00% немесе олардың үлесіне салымшылардың шоттарының жалпы санының 80,01% келеді. Ағымдағы жылдың бірінші қыркүйегімен салыстырғанда 5 қордың үлесі 0,36 пайыздық пункттерге төмендеді.

Ерікті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының саны осы ағымдағы жылдың қыркүйек айында 7 (0,02%) төмендеп, 2006 жылғы 1 қазанда жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасы 570,5 млн. теңгені құрап 32 976 болды. Ағымдағы жылдың қаңтар-қыркүйек айларында салымшылардың (алушылардың) дербес ерікті зейнетақы шоттарының саны 640 немесе 1,98%-ға өсті.

Ерікті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар шоттары бәр қорларда болды. Ерікті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының ең көп саны мына қорларда болды: «Сенім» – 58,77%, «ҰларҮміт»- 18,27% және «Капитал» – 14,39% немесе осы үш қордың үлесіне салымшылардың шоттарының жалпы санының 91,43% келді.

Ерікті кәсіби зейнетақы жарналарының салымшылары «ҰларҮміт» және «Қазақстан Халық банкі» қорында болды. Салымшылардың жалпы саны ағымдағы жылдың 1-қазанында 3 709 құрады, салымшысының дербес зейнетақы шотында 29,0 млн.теңге болды. Ағымдағы жылдың қаңтар-қыркүйек айында ерікті кәсіби зейнетақы жарналары бойынша салымшылар шоттарының саны 412 (12,50%) ұлғайды.

Міндетті, ерікті және ерікті кәсіби зейнетақы жарналарын аударатын салымшылар (алушылар) санының өсімі жалпы қорлар бойынша өткен жылғы тиісті кезеңімен салыстырғанда мынадай деректермен сипатталады:

Салымшылардың (алушылардың) шоттары:	01.10.05ж.	01.10.06ж.	Өсім	Өсу қарқыны (%-бен)

міндетті зейнетақы жарналары бойынша	7 369 846	8 315 725	945 879	12,83
ерікті зейнетақы жарналары бойынша	31 754	32 976	1 222	3,85
ерікті кәсіби зейнетақы жарналары бойынша	3 225	3 709	484	15,01

Салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаты

Салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаты қыркүйек айында 19,6 млрд.теңгеге (2,42%-ға) көбейіп, 2006 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша 830,5 млрд. тенге немесе 9,52% ЖІӨ[1]-ге теңге болды. Ағымдағы жылдың аяқталған 9 айда салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаты сомасы 181,9 млрд. тенгеге (28,05%-ға) өсті немесе өткен 2005 жылғы жинақталған зейнетақы қаражаты өсімінен 17,3 млрд.теңгеге көп.

Орташа айлық өсімде жинақталған зейнетақы қаражаты 2005 жылы 13,7 млрд.теңге сомасында 2006 жылғы қаңтар-қыркүйек айында 47,45%-ға өсімімен 20,2 млрд.теңгені құрады.

Жинақталған зейнетақы қаражаты өсімінің қарқыны өткен жылдардың тиісті кезеңдерімен салыстырғанда мынадай деректермен сипатталды:

(млрд.теңгеде)

Күні	Жинақталған зейнетақы қаражатының сомасы	Өсім	Жинақталған зейнетақы қаражатының өсу қарқыны (%-бен)
01.10.02 ж.	243,3	82,3	51,12
01.10.03 ж.	340,8	97,5	40,07
01.10.04 ж.	445,7	104,9	30,78
01.10.05 ж.	596,5	150,8	33,83
01.10.06 ж.	830,5	234,0	39,23

Көрсетілген кестеде бұрын жинақталған зейнетақы қаражатының абсолютті өсімі кезінде олардың өсу қарқынының 2002-2004 жылдары төмендеуі байқалды. Бірақ 2005 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша 2004 жылғы 1 қазанмен салыстырғанда жинақталған зейнетақы қаражатының өсу қарқыны 3,05 пайыздық тармаққа ұлғайды және 2006 жылғы 1 қазанда 2005жылғы 1 қазанмен салыстырғанда 5,40 пайыздық тармаққа ұлғайды.

Қорлар арасында ең көп жинақталған зейнетақы қаражаты сомасына мынадай қорлардың салымшылары (алушылар) ие: «Қазақстан Халық банкі» – 26,98%, «ҰларҮміт» – 17,91%, «МЖЗҚ» – 17,73%, «БТА Қазақстан» – 9,09% және «ГРАНТУМ» - 6,63% жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасынан. Жалпы алғанда, осы 5 қорға жинақталған зейнетақының жалпы сомасының 78,34% келді немесе ағымдағы жылдың 1 қыркүйегімен салыстырғында үлесі 0,10 пайыздық тармаққа азайды.

2006 жылғы 1 қазандағы жинақталған зейнетақы қаражатының құрылымы

[1] оценка 2006 года по данным Министерства экономики и бюджетного планирования Республики Казахстан

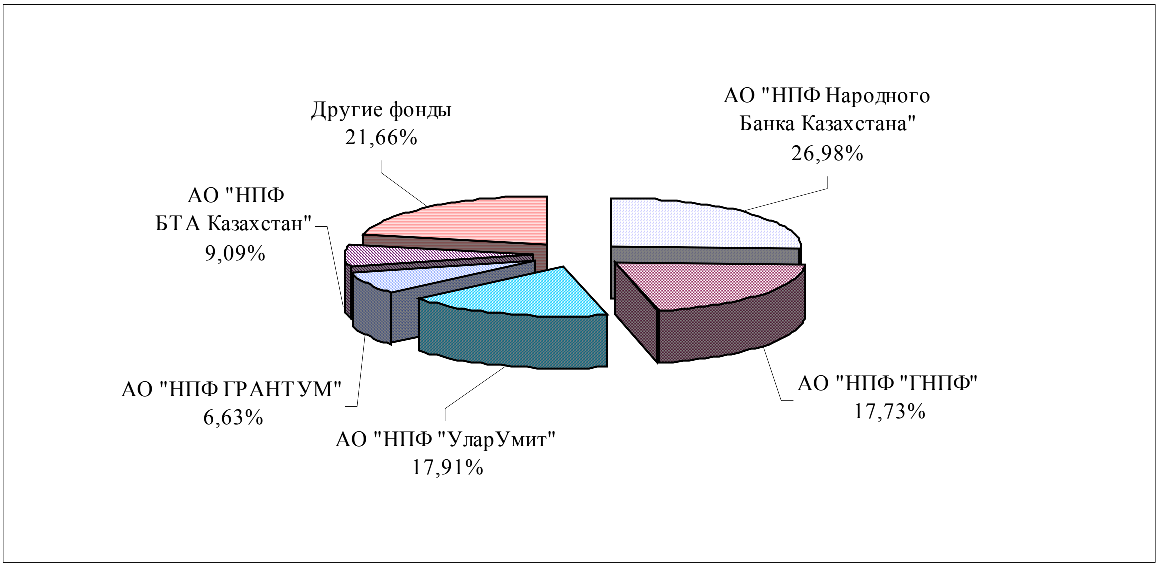

Зейнетақы активтерінің инвестициялауынан түскен, салымшылардың (алушылардың) дербес зейнетақы шоттарына бөлінген **таза инвестициялық кіріс** сомасы (комиссиялық сыйақыны шегергенде) 2006 жылғы 1 қаңтармен салыстырғанда 44,87%-ға өсіп 2006 жылдың 1 қазандағы жағдай бойынша 224,7 млрд. теңге болды. Ағымдағы жылдың қыркүйек айы бойынша «таза» инвестициялық кіріс сомасы 5,7 млрд.тенгеге немесе 2,62%-ға өсті.

Ағымдағы жылдың қаңтар-қыркүйек айларында салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына енгізілген «таза» инвестициялық кіріс сомасы 69,6 млрд.теңгені құрады немесе өткен 2005 жылда (40,4 млрд.теңге) салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына енгізілген «таза» инвестициялық кіріс сомасынан 29,2 млрд.теңгеге көп болғанын атап өту қажет.

«Таза» инвестициялық кірістің өсу қарқыны өткен жылдардың тиісті кезеңімен салыстырғанда мынадай көрсеткіштермен сипатталды:

(млрд. теңгеде)

Күні	Таза инвестициялық кіріс сомасы	Өсім	Өсу қарқыны (%-бен)	Жинақталған зейнетақы қаражатындағы таза инвестициялық кірістің үлесі (%-бен)
01.10.2002 ж.	68,9	26,4	62,12	28,32
01.10.2003 ж.	93,7	24,8	35,99	27,49
01.10.2004 ж.	106,4	12,7	13,55	23,87
01.10.2005 ж.	142,2	35,8	33,65	23,84
01.10.2006 ж.	224,7	82,5	58,02	27,06

Көрсетілген кестеде «таза» инвестициялық кірістің көлемі 2005 жылғы 1 қазаннан бастап өсу қарқыны ұлғайғаны байқалады. Бірақ, 2005 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша таза инвестициялық кірістің өсім қарқыны 2004 жылдың 1 қазанмен салыстырғанда 20,10 пайыздық тармаққа ұлғайды және 2005 жылғы сәйкес мерзіммен салыстырғанда 2006 жылғы қазандағы жағдай бойынша 24,37 пайыздық тармаққа ұлғайды.

2004 жылы 1,3 млрд.теңгеге орташа айлық «таза» инвестициялық кіріс сомасының ұлғайуы бойынша 2005 жылы - 3,4 млрд.теңге, ағымдағы жылдың қаңтар-қыркүйек айы бойынша 7,7 млрд.теңгені құрағанын атап өту қажет.

Жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасындағы «таза» инвестициялық кірістің үлесі 2006 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша 27,06%, ағымдағы жылдың қаңтар-қыркүйек айы бойынша 3,14 пайыздық тармаққа ұлғайды.

Қыркүйек айында жалпы **зейнетақы жарналарының** түсуі 14,6 млрд. теңгеге (2,36%) өсіп, 2006 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша 633,1 млрд. теңге немесе ЖІӨ[1] қатысты 7,26% болды. Ағымдағы жылдың қаңтар-қыркүйек айы бойынша салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына 120,7 млрд. теңге сомасында зейнетақы жарналары түсті немесе өткен жылдың осы мерзіміне қарағанда 29,4 млрд.теңгеге (32,20%) көп.

Зейнетақы жарналарының, «таза» инвестициялық кірістің және зейнетақы қаражатының өзгеру динамикасы (млрд.теңгемен)

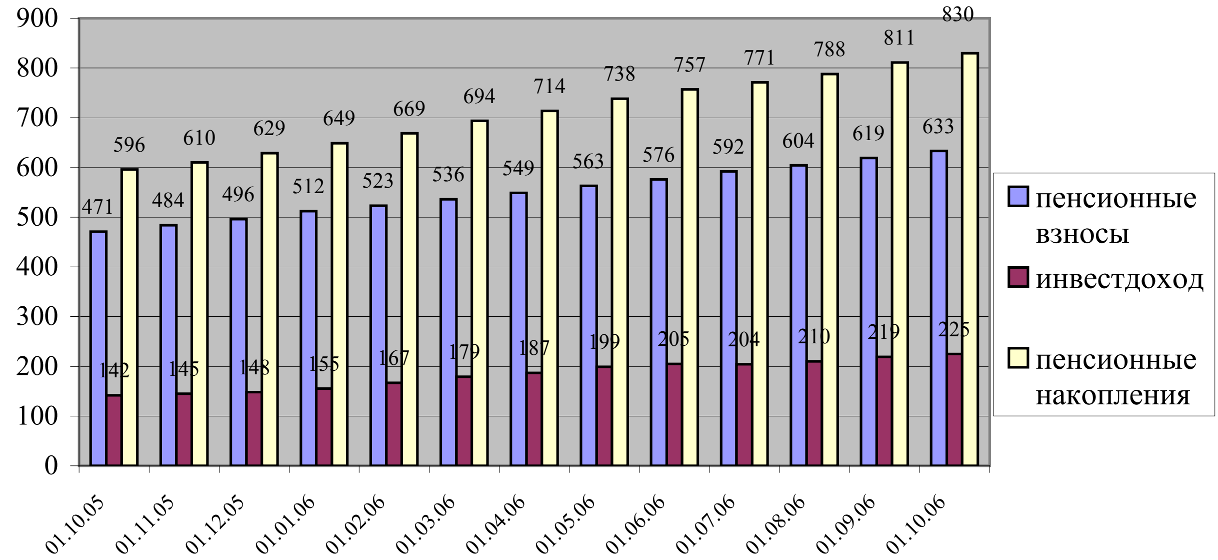

2006 жылғы 1 қаңтарда 28,2%-ға өсіп, 2006 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша 4 997 млн. теңге болатын, міндетті зейнетақы жарналарын уақытында ұстап қалмауға және аудармауға байланысты ұсталатын **өсімпұл сомасы** өсуде. Ағымдағы жылдың қаңтар-қыркүйек айында салымшылар (алушылар) шоттарында өсімпұл 1 122 млн.теңге сомасында енгізілген.

Зейнетақы төлемдері және сақтандыру ұйымдарға аударымдары қаңтар-қыркүйекте 9 316 млн.теңгеге (26,03%) өсіп, 2006 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша 45 100,2 млн. теңге болды, оның ішінде міндетті зейнетақы жарналары есебінен зейнетақы төлемдер – 44 879,9 млн.теңге, ерікті зейнетақы жарналары есебінен – 134,1 млн.теңге, ерікті кәсіби зейнетақы жарналары есебінен – 0,3 млн.теңге болды және жалпы сомасы – 85,9 млн.теңге жинақталған зейнетақы қаражаттары зейнетақы аннуитет шарты бойынша сақтандыру ұйымдарына аударылды.

Есепті кезеңде салымшылар (алушылар) өз **жинақталған зейнетақы қаражатын** бір қордан екінші қорға **аудару** құқығын пайдаланды, нәтижесінде жинақталған зейнетақы қаражаттар аударымы қаңтар-қыркүйекте 25,7 млрд.теңгеге (26,66%) өсіп, 2006 жылғы 1 қазанда 122,1 млрд. теңге болды.

Жинақталған зейнетақы қаражатын басқа қорға аударудың барынша көп сомасын мына қорлар жүзеге асырды: «МЖЗҚ» - 44,34%, «ҰларҮміт» - 13,75%, «Қазақстан Халық Банкі» - 10,92%, «БТА Қазақстан» - 6,68%, "ГРАНТУМ" - 6,03% және "Валют-Транзит Фонд" – 5,91% немесе осы 6 қорға аударымдардың жалпы сомасының 87,63% келеді.

Жинақталған зейнетақы қорларының зейнетақы активтерінің құрылымы

2006 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша ЗАИБЖАҰ-да инвестициялық басқаруда болған зейнетақы активтерінің жиынтық көлемі 2006 жылғы қыркүйкте 19 070 млн. теңгеге немесе 2,35%-ға өсіп 831 996 млн. теңге болды.

2005 жылғы 1 қазаннан және 2006 жылғы қазан аралығы кезеңінде зейнетақы активтерінің айлық орташа өсуі 19,6 млрд. теңге болды.

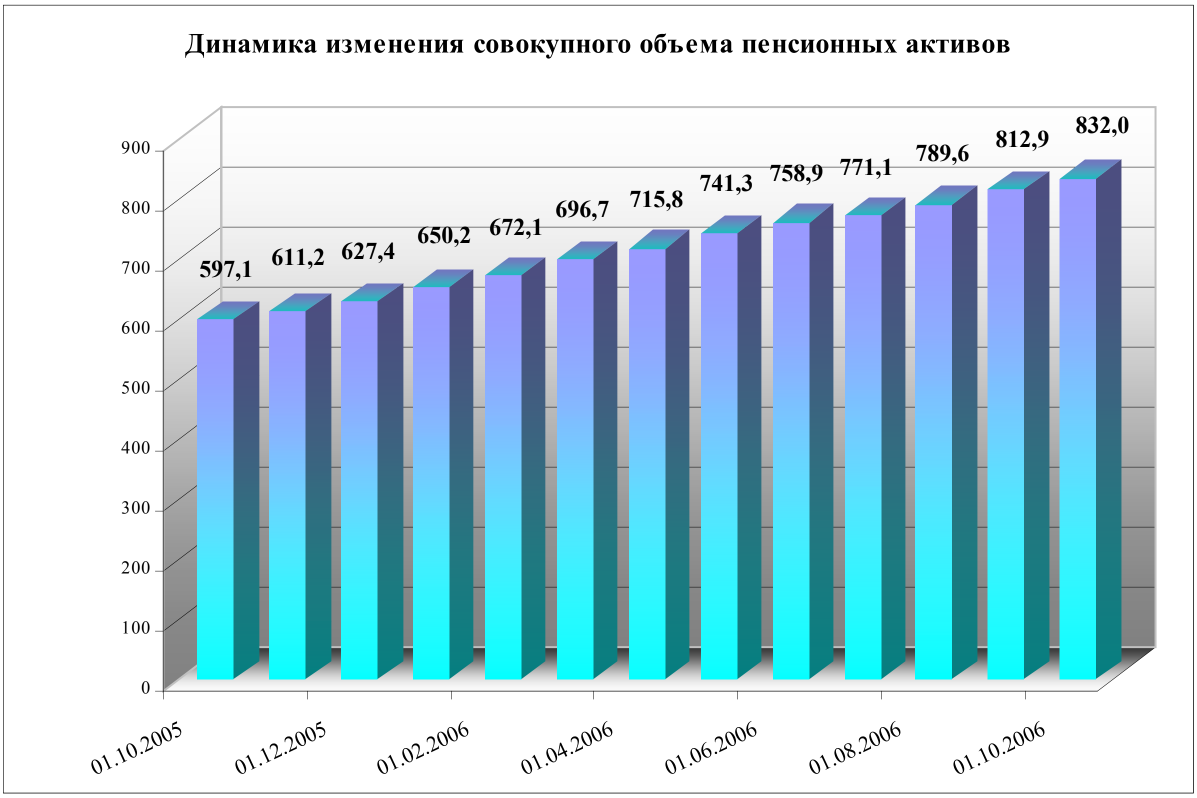

Зейнетақы активтерінің жиынтықты көлемін бөлу

ЗАИБЖАҰ	Зейнетақы активтері	
ЖЗҚ	млн. теңге	%-бен
1	2	3
"Қазақстан Халық Банкінің жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ"	**224 358**	**26,97**
"Жетісу" ЗАИБЖАҰ" АҚ	**149 124**	**17,92**
«ҰларҮміт" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	149 124	17,92
"МЖЗҚ" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	**147 471**	**17,72**
"БТА Қазақстан" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	**75 564**	**9,08**
"Bailyk asset management" ЗАИБЖАҰ" АҚ	**68 791**	**8,27**
"Д.А. Қонаев атындағы ашық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	3 149	0,38
"МұнайГаз - Дем" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	20 314	2,44
"СЕНІМ" ашық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	33 360	4,01
"Қорғау" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	11 968	1,44
«GRANTUM Asset Management» ЗАИБЖАҰ» АҚ	**55 132**	**6,63**
«Грантум» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ	55 132	6,63
"Актив-Инвест" ЗАИБЖАҰ" АҚ	**38 051**	**4,57**

"Валют-Транзит Қоры" жинақтаушы зейнетақы" АҚ	38 051	4,57
"Нұр-Траст" ЗАИБЖАҰ" АҚ	**20 926**	**2,52**
"Атамекен" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	20 926	2,52
"Қазақмыс жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	**18 902**	**2,27**
"Premier Asset Management" ЗАИБЖАҰ" АҚ	**17 482**	**2,10**
"Отан" ашық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	17 482	2,10
"Капитал" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	**16 195**	**1,95**
Зейнетақы активтерінің ЖИЫНТЫҒЫ	**831 996**	**100,00**

2006 жылғы қыркүйекте 17 047 млн. теңгеге немесе 2,13%-ға төмендеп, 2006 жылғы 1 қазанда инвестицияланған зейнетақы активтерінің көлемі 784 390 млн. теңге болды.

ЖЗҚ жиынтық инвестициялық портфелі

Қаржы құралдары	01.10.2006ж.	
	млн. теңге	%-бен
ҚР мемлекеттік бағалы қағаздары, оның ішінде	**215 487**	**27,47**
ҚР еврооблигациялары	3 726	0,48
Қаржы министрлігінің бағалы қағаздары	190 097	24,23
Ұлттық Банктің ноттары	21 664	2,76
жергілікті атқарушы органдардың бағалы қағаздары	0	0,00
Шетел эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздары	**75 686**	**9,65**
акциялар	1 284	0,16
облигациялар	74 402	9,49
Шетел инвестициялық қорлардың пайлары	**55**	**0,01**
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары	**0**	**0,00**
Шетел эмитенттерінің мемлекеттік бағалы қағаздары	**3 014**	**0,38**
Тазартылған алтын	**8 370**	**1,07**
ҚР эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздары, оның ішінде	**356 565**	**45,46**
акциялар	106 845	13,62

облигациялар, оның ішінде	249 720	31,84
АҚШ доларына номинирленген	1 424	0,18
теңгеге номинирленген	247 283	31,53
Екінші деңгейдегі банктердің салымдары	**125 213**	**15,96**
жиынтығы:	**784 390**	**100,00**

Келтірілген деректерден көріп отырғандай, мемлекеттік бағалы қағаздар үлесі 2006 жылғы 1 қыркүйекпен салыстырғанда 7 256 млн. теңгеге немесе 3,26%-ға азайып, 2006 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша зейнетақы активтерінің жалпы көлемінен 215 487 млн.теңге немесе 27,47% болды. Қазақстан Республикасының эмитенттерінің корпоративтік бағалы қағаздар көлемінің өсуі 2006 жылғы қыркүйекте 2 333 млн. теңге немесе 0,66% болды. Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктеріндегі салымдар көлемі 3 752 млн.теңгеге немесе 2,91%-ға төмендеп 125 213 млн. теңге болды.

Зейнетақы активтерін дербес инвестициялық басқаруды жүзеге асырушы ЗАИБЖАҰ мен ЖЗҚ зейнетақы активтерінің салымдарын екінші деңгейдегі банктерге тек ұлттық валютада орналастыратынын атап өткен жөн.

2006 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша ЖЗҚ жиынтық инвестициялық портфеліндегі халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары жоқ. ЖЗҚ-ның жиынтық портфеліндегі шетелдік эмитенттерінің мемлекеттік бағалы қағаздарының көлемі 2006 қыркүйекте 7 167 млн.теңге (70,42%-ға) азайып, 3 014 млн. теңге (0,38%) болды. Шетелдік эмитенттердің мемлекеттік емес бағалы қағаздарының үлесі 9,65% болды, бұл алдыңғы есепті кезеңіндегі ұқсас көрсеткіштен 0,03 пайыздық тармаққа көп.

Қорлардың номиналды кірісінің коэффициенті туралы мәліметтер

2003 жылғы қыркүйектен – 2006 жылғы қыркүйектегі кезеңде қорлардың зейнетақы активтері бойынша 2006 жылғы 1 қазандағы номиналды кірістің орташа алынған коэффициенті 24,58% болды.

ЖЗҚ бөлігінде номиналды кіріс коэффициентінің мағыналары туралы ақпарат www. afn.kz. Web-сайтында орналастырылған.

Қорлардың қаржылық жағдайы

Ағымдағы жылдың өткен кезеңінде қорлардың қаржылық жағдайы мынадай көрсеткіштермен сипатталды:

(млн.теңгеде)

	01.01.06ж.	01.10.06ж.	Өсім (%-бен)
Жарғылық капитал	6 198,9	8 501,0	37,14
Қалыптасқан резерв капиталы	1 436,9	1 706,2	18,74
Есептік кезеңнің бөлінбеген кірісі (шығысы)	3 608,8 (за 2005 год)	8 879,6	в 2,5 раза
Меншік капитал барлығы	11 638,6	22 560,4	в 1,9 раза

Міндеттемелер	669,4	1 058,9	в 1,6 раза
Активтердің барлығы	12 308,0	23 619,3	в 1,9 раза
Қаржылық инвестициялар	8 623,2	16 204,9	в 1,9 раза

Берілген кестеде қорлардың жиынтық меншік капиталы ағымдағы жылдың қаңтар-қыркүйекте 10 921,8 млн. теңгеге өсіп 2006 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша 22 560,4 млн. теңге болып, оның ішінде жиынтықты төленген жарғылық капитал 8 501,0 млн. теңге немесе меншікті капитал көлемі 37,68% болғаны көрінеді.

Ағымдағы жылғы қаңтар-қыркүйекте барлық қорлар, «Д.А. Қонаев атындағы» қордан басқа (шығын - 9,4 млн.теңге), жалпы сомасы 8 879,6 млн.теңгеге таза кіріс алды (салық салығын төлегеннен кейін), соның ішінде таза кірістің ең көп сомасы мына қорларда болды: «БТА Қазақстан» - 36,22%, «Қазақстан Халық Банкі» - 33,48%, «МЖЗҚ» - 10,76% және «ҰларҮміт» - 8,76% немесе осы үш қор қорлардың жалпы таза кіріс сомасының 89,22% болды.

.